

Yttrande över Promemorian ”Nytt punktskattedirektiv och vissa andra ändringar”

Dnr: Fi2021/00144

Sammanfattning:

- IOGT-NTO tillstyrker förslaget att skriva in referensnivåerna för resandeförsel av alkohol- och tobak direkt i lagen.
- IOGT-NTO välkomnar förtydligandet att det krävs ”starka bevis” för att vända presumtionen att varor ej är avsedda för personligt bruk när referensnivåerna i lagen överskrids. I tillämpningen bör detta förenas med ett krav på resenären att på förhand notifiera tullen om sådana stora förflyttningar.
- IOGT-NTO vill uppmärksamma regeringen på det tilläggsdokument till ECOFIN-rådets beslut i november 2019¹ där Kommissionen förtydligar sin tolkning av bestämmelserna kring privatinförsel av alkohol.
- IOGT-NTO vill se ett förtydligande att gåvor till andra eller inköp till stora fester inte ingår i konceptet ”personligt bruk eller familjens personliga bruk” i enlighet med EU-kommissionens tolkning av direktivet.
- IOGT-NTO vill att konceptet ”personligt bruk eller familjens personliga bruk” i övrigt förtydligas i högsta möjliga mån med syfte att anta en så begränsad tillämpning som är EU-rättsligt möjligt.
- IOGT-NTO vill uppmärksamma den pågående processen inom EU för att skärpa reglerna kring resandeförsel av alkohol och uppmana regeringen att ta en aktiv och ledande roll i Rådets förhandlingar kring skärpta, sänkta införselnivåer.
- IOGT-NTO vill uppmärksamma alkohol- och tobaksindustriernas grundläggande intressekonflikt gentemot folkhälsan och gentemot det samhällsintresset av kontroll över förflyttning av punktskattepliktiga varor. Deras remissyttranden bör läsas kritiskt i ljuset av detta.

IOGT-NTO avger därför följande förslag och motivering enligt nedan:

Om problemen med EU:s skatteregler för privat resandeförsel av alkohol

Gränshandeln med alkohol har länge utgjort ett problem i Sverige och situationen har förvärrats av EU:s skatteregler vid privat resandeförsel med alkohol som infördes fullt ut i Sverige 2004. Kort efter att skattereglerna förändrades noterade Polisen, Ekobrottsmyndigheten och Tullen att dessa missbrukades av smugglare.² Fenomenet har sedan dess fortsatt. Under 2010-talet utvecklades det till fenomenet ”spritbussar” där bussresenärer fick betalt av smugglare för att uppge att den lågbeskattade alkoholen de förde in var för personligt bruk.³ Spritbussfenomenet har åtgärdats, men missbruket av införselreglerna finns kvar.⁴ En studie från Kommissionen konstaterade nyligen att dagens

¹ Annex II, sida 61: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13634-2019-INIT/en/pdf>

² RKP/KUT RAPPORT 2005:2b ”Organiserad brottslighet i Sverige 2005”

³ Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige 2016

⁴ [Myndigheterna har tillsammans stoppat spritbussarna](#), pressmeddelande Finansdepartementet, 2017

införselregler är förenade med ökad smuggling, konkurrensnedvridning och inte minst, en högre alkoholkonsumtion och därigenom fler alkoholskador.⁵

Om referensnivåerna vid införsel av punktskattepliktiga varor

För att begränsa och förenkla tillämpningen av konceptet ”personligt bruk” innehåller direktivet ”referensnivåer” för bedömningen av om alkohol eller tobak som en enskild person själv transporterar till Sverige är avsedd eller inte avsedd för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

Sverige tillämpar sedan länge dessa nivåer även om de inte varit inskrivna i lagen. IOGT-NTO anser att det är positivt att referensnivåerna skrivs in i lag för att ytterligare förenkla för rättsvårdande myndigheter.

Att referensnivåerna är ”indikativa” har också försvårat deras tillämpning. Det är därför mycket välkommet att promemorian förtydligar att nivåerna påverkar den bevisbörda som läggs på individen att bevisa att punktskattepliktiga varor faktiskt är ämnade för personligt bruk. IOGT-NTO är särskilt positiva till promemorians förtydligande att ”med tanke på att nivåerna ligger mycket långt över en normal alkoholkonsumtion” skulle det ”normalt krävas starka bevis för att vända presumptionen om nivåerna överskrids.” I tillämpningen bör detta förenas med ett krav på resenären att på förhand notifiera tullen om sådana stora förflyttningar.

Om konceptet ”personligt bruk”

När IOGT-NTO studerat rättsfall som berört resandeförsel⁶ framkommer det tydligt att nuvarande EU-regler är svåra att upprätthålla. I kärnan av problemet står konceptet ”personligt bruk” och den svårighet domstolarna har att uppvisa att även oerhört stora mängder alkohol inte kan placeras inom ramen för den mycket breda definitionen ”personligt bruk”. En vanlig ursäkt är exempelvis att varorna inköpts för att bjuda deltagare vid en större fest eller firande. Ett tydligt mönster framträder där väldigt låg inkomst tycks vara ett av mycket få handfasta mått på att en person köpt varor som inte är avsedda för ”personligt bruk”. Svårigheten att rättsligt avgränsa konceptet ”personligt bruk” bidrar till att göra privatinförsel till en attraktiv rutt för alkoholsmuggling.

Det ligger alltså i Sveriges intresse att i högsta möjliga mån begränsa konceptet personligt bruk i tillämpningen av lagen.

Förslagen att skärpa upp tillämpningen av referensnivåerna i direktivet är ett viktigt verktyg för att begränsa omfattningen av ”personligt bruk” i regelverket vid resandeförsel av punktskattepliktiga varor.

IOGT-NTO bedömer därutöver att det finns ytterligare utrymme att begränsa betydelsen av ”personligt bruk” i tillämpningen. Detta grundar sig i det tilläggsdokument till rådets beslut i november 2019⁷ där EU-kommissionen förtydligar sin tolkning av bestämmelserna kring privatinförsel av alkohol. Kommissionen skriver bland annat att:

⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4dffa2d3-a92e-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>

⁶ Case: B 5209-17, Uppsala Tingsrätt (3000 cans of beer & 700 litres of wine & spirits; acquitted); B 1407-17, Skaraborgs Tingsrätt (68 litres of spirits, 133 litres of wine & 1260 litres of beer; acquitted); B 1975-17, Helsingborgs Tingsrätt (476 litres of spirits, 938 litres of wine, 285 litres of cider and 1700 litres of beer; convicted)

⁷ Annex II, sida 61: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13634-2019-INIT/en/pdf>

*”Personligt bruk’ innebär att varorna innehas av resenären i privat syfte. **Detta omfattar inte några gåvor till andra personer eller varor som är avsedda att användas i kommersiellt syfte.**”*

Detta utvecklades ytterligare i den färdplan som publicerades inför den pågående översynen av skattereglerna vid privatinförsel av alkohol:⁸

”Article 32 does not include a definition of the concept of ‘own use’. As such, Member States can determine whether purchases for households as gifts or for large events like weddings are included in the concept of ‘own use’”

Det är alltså tydligt att EU:s medlemsstater har rätt att begränsa tolkningen av ”personligt bruk” i frågan om gåvor och större fester och evenemang.

Utifrån Kommissionens tolkning framstår frågan om gåvor och fester som underutvecklad i promemorian. Det är olyckligt då varje begränsning skulle göra arbetet mot smuggling och alkoholskattflykt mer effektivt. Att konceptet ”gåvor” kan anses utsträcka sig till bjudfester, som är en vanlig förklaring för mycket stor införsel av punktskattepliktiga varor, gör detta ännu mer intressant. IOGT-NTO anser således att det bör inkluderas ett tydligare resonemang om gåvor och fester i promemorian för att ge ytterligare vägledning till rättsvårdande myndigheter i hur konceptet ”personligt bruk” ska tolkas och tillämpas.

Om processen på EU-nivå att skärpa upp skattereglerna vid resandeförsel

Sedan 2017 pågår ett arbete inom EU-kommissionen att se över och skärpa upp skattereglerna vid individers resandeförsel av punktskattepliktiga varor såsom alkohol och tobak. EU-kommissionen har lovat att komma med ett lagförslag under 2021 och frågan omnämns i det nyligen publicerade Kommissionsmeddelandet Europas Plan mot Cancer.⁹

EU-kommissionens utredning av dagens införselregler presenterades under 2020¹⁰ och innehåller en rad förslag för hur reglerna kan skärpas upp. Svenska regeringen har tagit en aktiv roll i tidigare diskussioner och Sverige bör även fortsatt engagera sig tillsammans med andra likasinnade länder för att införselreglerna ska skärpas. Målet bör vara att en skyldighet att betala svensk alkoholskatt ska uppstå även vid resandeförsel av alkohol från andra EU-länder, i likhet med de regler som idag gäller för resandeförsel från länder utanför EU.

Om att alkohol- och tobaksindustrin pekats ut som remissinstanser

Alkoholindustrins och tobaksindustrins övergripande mål är att öka sin avkastning vilket innebär ökad försäljning och därigenom en ökad konsumtion av deras produkter. Samhället och politikens mål är däremot att minska alkohol- och tobaksskadorna i samhället vilket kräver en minskad tobaks- och alkoholkonsumtion. Punktskatter på alkohol och tobak finns till just för att minska användningen av dessa produkter. Mot bakgrund av denna intressekonflikt kan alkohol- och tobaksproducenter därför förväntas förespråka regellättnader för förflyttningen av sina produkter utan hänsyn till effekterna på negativ punktskattekonkurrens, punktskattefusk, smuggling, illegal vidareförsäljning och folkhälsan. IOGT-NTO vill därför trycka på att alkohol- och tobaksindustriernas remissyttranden bör läsas kritiskt i ljuset av deras grundläggande intressekonflikt gentemot folkhälsan och gentemot det samhälleliga intresset av kontroll över förflyttning av punktskattepliktiga varor.

⁸ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12650-Cross-border-acquisitions-of-excise-goods-by-private-individuals>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=COM%3A2021%3A44%3AFIN>

¹⁰ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4dffa2d3-a92e-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>

IOGT-NTO

Johnny Mostacero
Förbundsordförande

Kim Reenaas
Generalsekreterare